

HET NEDERLANDS GOLF MUSEUM NEEMT U MEE IN DE GESCHIEDENIS VAN EEN STOKOUDE SPORT

Door: Ellen Klaasse-Derks

EEUWENOUDE WERK BESCHRIJFT DE REGELS VAN HET HEDENDAAGSE GOLFSPEL

Het zijn de verhalen achter de objecten die het Nederlands Golf Museum tot leven brengen. Van mensen die over vroeger en nu kunnen vertellen. In deze aflevering is het woord aan professor doctor Heiner Gillmeister. Hij bestudeerde het Tyrocinium linguae Latinae en deed een bijzondere ontdekking.

Het Tyrocinium linguae Latinae uit 1545 van de Nederlandse humanist en geleerde Pieter van Afferden (1510-1580) behoort tot de topstukken van het Nederlands Golf Museum. Een facsimile (replica) gemaakt door Wytze Fopma en Henri de Vries, twee Friese boekbinders gespecialiseerd in middeleeuwse boeken. In het eeuwenoude werk worden de regels van het golfspel beschreven zoals dat heden ten dage nog steeds wordt gespeeld. Die ontdekking deed professor doctor Heiner Gillmeister, sporthistoricus en docent linguïstiek en middeleeuwse literatuur aan de Universiteit van Bonn. Met die kennis gaf hij de eerste aanzet tot de oprichting van het Nederlands Golf Museum.

SPELEN MET EEN HERDERSTAF

Op Golfbaan Landgoed Bleijenbeek in het Limburgse Afferden, de locatie waar het Nederlands Golf Museum op 22 april 2016 werd geopend, vond in 2014 al een symposium plaats over de geschiedenis van de golfsport. Gillmeister was één van de sprekers en wist het publiek ervan te doordringen dat de golfsport diep geworteld is in ons land. Neem alleen al de gebezigde terminologie.

“In een hoofdstuk uit het Tyrocinium linguae Latinae laat Pieter van Afferden de golfers op een ‘cuyl’ spelen”, aldus Gillmeister. “En ook het woord golf is ontstaan uit het Middelnederlandse woord colf of colve. Dat betekende herdersstaf, waarmee de bal aanvankelijk gespeeld werd. Hetzelfde geldt voor het woord putten, dat van het Nederlandse woord put komt, oftewel in een put doen.” Het vervolg is bekend. In 2016 kreeg Nederland dan eindelijk een golfmuseum dat deze status bevestigt. Gillmeister bracht de overtuiging dat Nederland zo’n museum daadwerkelijk verdient.

EERSTE BESCHRIJVING GOLFSPEL

Het golfspel, zoals beschreven door Pieter van Afferden, heeft veel overeenkomsten met het huidige spel. In die tijd waren er nog geen glooiende onder architectuur aangelegde golfbanen en

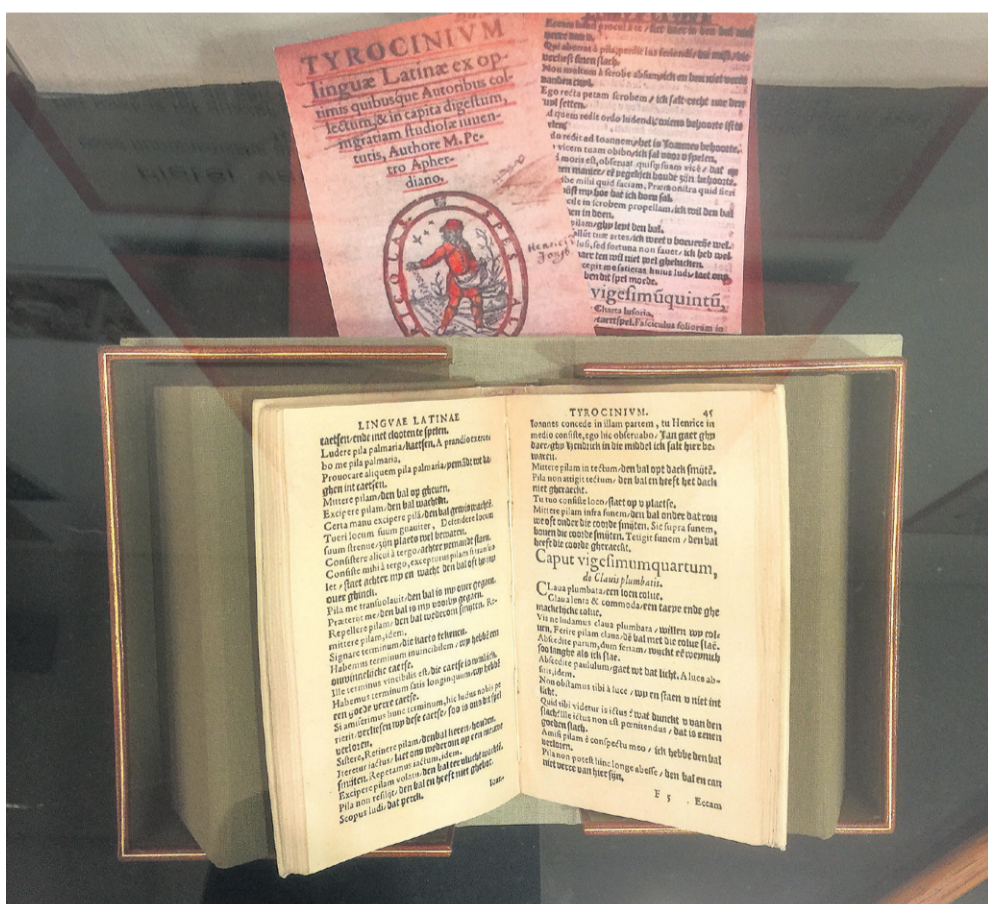

werd de sport zowel op straat, in het veld, als op het ijs beoefend. De schrijver, wiens ouders uit Afferden kwamen zoals de naam al doet vermoeden, werd in Wageningen geboren en doceerde Latijn en Grieks aan de Latijnse Scholen van Amsterdam en Haarlem. Hij schreef het Tyrocinium linguae Latinae voor zijn leerlingen en wijdde daarin één hoofdstuk aan balspelen, met daarin de beschrijving van het golfspel. Gillmeister: “Het is zelfs de eerste geschreven bron waarin sprake is van het huidige golfspel.”

MIDDELEEUEWS PERKAMENT

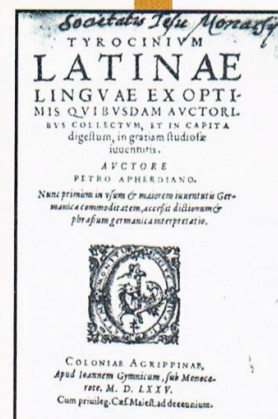
De Universiteit van Amsterdam (UVA) bezit een originele uitgave van het Tyrocinium linguae Latinae, net als de

stadsarchieven van Leuven en Keulen. Ook in het British Golfmuseum in St. Andrews is een oorspronkelijk exemplaar te zien. Alle originelen hebben unieke logo's. Omdat de Friese boekbinders het exemplaar voor het Nederlands Golfmuseum zo getrouw mogelijk na wilden maken, ontwierpen zij op basis hiervan een nieuw logo. Het boek met het unieke logo prijkt in een aparte vitrine van het museum, geflankeerd door witte handschoentjes. Perkament is gevoelig en vraagt een voorzichtige omgang. Alleen de gids van het museum is gemachtigd het boek uit de vitrine te halen. Eerst gaan de handschoentjes aan, zodat het zo min mogelijk belast wordt. Een wonder dat de originelen de tand des tijds zo goed hebben doorstaan.

DE VIJF GOLFRREGELS VAN PIETER VAN AFFERDEN

- Regel 1** Wie een airshot maakt, verliest een slag: ‘Die mist / die verliest sinen slach.’
- Regel 2** Voor je beurt spelen is tegen de regels: ‘Ick zal voor v spelen.’
- ‘Dat is gheen manier/een yegelijke houde zijn behoorte.’
- Regel 3** Een speler mag niet gehinderd worden in zijn swing: ‘Wijckt een weynich soo langhe als ick slae.’
- Regel 4** Als een golfer een slag doet, mogen de anderen niet in het licht staan: ‘Get wt dat licht.’
- ‘Wy en staen v niet int licht.’
- Regel 5** Bij het putten moet de bal geslagen worden, de bal duwen is ‘boeverij’: ‘Ghy leyt den bal.’
- ‘Ik weet u boeuerije wel.’

WORDT VRIEND

Het Nederlands Golfmuseum is gevestigd op Landgoed Bleijenbeek in Afferden, een landgoed met onder meer een golfbaan. Het bouwen van een museum kost veel geld. Wordt Vriend van het Nederlands Golfmuseum en help mee aan de verdere ontwikkeling van het boeiende reizen in de tijd. Kijk op onze website om te lezen hoe je Vriend kunt worden.

LANDGOED GOLFBAAN BLEIJENBEEK | AFFERDEN | WWW.GOLFMUSEUM.NL